

## PONDĚLÍ 26. SRPNA

### Výzva celostátního vedení čs. svobodných spojů

Všem čs. spojařům!

Celostátní vedení československých svobodných spojů vyzývá všechny, kdož pracují na poštách, na pracovištích telekomunikací, radiokomunikací, Poštovní novinové služby a ostatních organizací československých spojů, aby pokračovali dále ze všech sil ve své skvělé pomoci rozhlasovým a televizním relacím svobodných vysílacích stanic ústředního výboru Komunistické strany Československa, zvoleného XIV. sjezdem a legálních ústavních orgánů našeho státu. Vše pro masové rozšíření legálních informací, které bojují za obnovení práv a svobody demokratického a socialistického zřízení v naší vlasti!

Vše pro jejich rozšíření prostřednictvím rozhlasu, televize, tisku, dálnopisu, telegrafu a telefonu.

Pomáhejte sobě a stáňte za sebou!

Buďte s námi i my jsme s vámi, redaktoři spojových časopisů!

(Svobodné spoje, 26.8.1968, tištěný leták.)

### Obrázky ze závodů ČKD Praha

#### Pracující ČKD neotřesení

Ani šestý den okupace nezastihl národy našich zemí na kolenou. Ráno ve Vysočanech bylo ve znamení lidí spěchajících do zaměstnání. Hrst postřehů jsme si z toho rána odnesli i my:

V dodavatelském závodě byl po celou noc ze soboty na neděli klid. Zaměstnanci se střídají ve střežení objektů. Dnes ráno jich opět desítky přišly do práce, přesto, že

odjezd montérů na vzdálenější stavby (např. na Moravu či Slovensko) se nepředpokládá. Obnoveny však budou akce na stavbách v českých krajích a poblíže Prahy. Zbývající pracovní kapacity se využije k brigádám v závodě a k pomoci všude tam, kde bude třeba posílit zásobování obyvatelstva.

Trakce - Proudý lidí procházejících vstupní branou závodu by za normálních okolností byly všedním obrázkem pondělního rána. To nezvyklé je pouze pečlivější kontrola továrních průkazek. (Samí jsme se o tom na vlastní kůži přesvědčili.) Na CV KSČ jsme hovořili se soudruhem Příbylem. Také on nás ujistil, že noc proběhla v klidu za přítomnosti části osazenstva závodu. Dodal, že je zapotřebí, aby lidé, kteří přišli na obvyklé směny, začali skutečně pracovat. Neumožněme okupantům i nadále rozvracet naše hospodářství. Na práci osazenstva závodu Trakce jsou závislí jejich kolegové ze smíchovské Tatry!

Ve Slévárnách (i když v poněkud omezeném rozsahu) rovněž proběhla nedělní Dubčková směna. Přesto, že pece na ocelárně i ve slévárně šedé litiny nebyly v provozu, pracovali alespoň vytloukači odlitků. Část noční směny pak přišla jako obvykle i přes ztížené dopravní podmínky. V závodě je trvale postaráno o hlídkovou službu, zejména z řad příslušníků Lidových milic. Celozávodní výbor strany zasedá permanentně a je v trvalém styku s funkcionáři základních organizací a se všemi komunisty. Ve vzájemném styku jsou tyto složky i ze všech vysočanských závodů ČKD Praha. Důkazem je i dnešní porada předsedů ZV ROH, konaná krátce po osmé hodině. Včera se nám dostala do ruky výzva slévačů k nástupu sobotní i nedělní směny. Kromě jiného se v ní také praví: "Prohlašujeme, že nic nám není tak cizí jako okupace našeho území. Nezklameme revoluční tradice Kolbenky".

Elektrotechnika - Ráno jsme volali na ZV ROH. Je pochopitelné, že informace po telefonu v této době jsou zdrženlivější než za obvyklých okolností. Spokojme se tedy s tím, že ani Elektrotechnika nevybočuje z pevného svazku

jednoty, rozvahy a klidu projeveného v těchto dnech dělnickými Vysočany. Stanoviska k zákeřnému přepadu okupačních vojsk není třeba opakovat, jsou nám dobře známa.

#### Poslední zprávy

Pondělní okupační ráno zastihlo Sokolovo takřka v plné polní. Na pracoviště přišlo asi 70 % zaměstnanců a stále docházeli další. Prostě podle toho, jak lidé měli spojení. Dobré je to z vnitřní Prahy, Pankráce, Letné, Dejvic a Střešovic, hůře jsou na tom zaměstnanci bydlící v Zahradním městě a ve Strašnicích. V Lokomotivce zasedalo se svojí pracovní náplní také vedení závodu; hlavním bodem programu bylo zabezpečení provozu. Jak se odhaduje, stojí výpadek závodů v celé republice denně přes 65 milionů korun. To si v žádném případě nesmíme dovolit, a proto je každá minuta drahá. Na místě není ani zastavení práce na lokomotivách ČME 3. Nezapomínejte, že tento stroj má podle československé typové řady označení T 669 a může plně sloužit v síti ČSD. Kromě toho na spousty ochotných rukou čekají i T 478.1.

Terčem ostré střelby se v noci na dnešek stala závodní jídelna v Sokolovu. Důvod: jeden chodec odmítl dát připálit cigaretu okupačnímu vojákovi a když se tak stalo i ze strany sokolováků, napálil to onen zbesilec do zdi. Psychologická válka, kterou my vedeme proti po zuby ozbrojeným okupantům, tedy působí. Buďme opatrní, aby netekla další krev.

Důvěra v KSČ v těchto dnech stále roste. Projevuje se to i v tom, že se za členy strany přihlašují další lidé. Na sekretariátu CV v Sokolovu byli požádáni o tři formuláře přihlášek, z nichž dvě - šlo o studenty - byly předány vysokoškolskému obvodnímu výboru KSČ.

OV KSČ v Praze 5 vysoce hodnotí - jak nám řekla jedna z vedoucích funkcionářek - situaci ve smíchovské Tatře, především pohotovou a účinnou pomoc OV při zajišťování různých akcí.

Téměř 100 % zaměstnanců Kompresorů se dnes ráno šlo na

svých pracovištích a dali povel svým strojům k práci. Pokud jde o nedělní Dubčkovu směnu, nesetkala se s tak velkým úspěchem hlavně proto, že pokyn k mobilizaci přišel již pozdě. Ale i tak se v závodě sešlo asi 40 % normální směny a nějaká práce se přece jenom udělala.

Informační středisko zřídil ZV ROH Kompresorů. Je v něm stálá služba u rozhlasového přijímače a vydávají se dvakrát denně zprávy. Úsekoví důvěrníci poté okamžitě po dohodě s hospodářským vedoucím svolají několikaminutovou poradu a informují ostatní. Lidé se tak dovídají vše, co se děje nejen v republice a ve světě, ale i operativní zprávy podle potřeb orgánů v závodě.

Odříznutí od světa rozhodně v případě našich fabrik neplatí. Pokud jsou lidé na pracovištích, jde hlas legálních čs. vysílaček do sítě závodních rozhlasů. Ani mimo pracovní dobu studia neutichají. V Sokolovu se například střídají i v noci a ještě obsluhují - v případě potřeby - dálhopis. Jeden ze vzkazů přijali od čs. obchodního zastupitelství ve Frankfurtu nad Mohamem. Naši turisté, ať z kterékoliv západní země, kteří se tam shromažďují, jsou v pořádku.

Hazard s tvůrčí silou - Kromě přímých ztrát ve výrobě znamená okupace v Tatře také ochromení činnosti technického úseku. Konstrukteři a další tvůrčí a koncepční pracovníci nemají naprosto žádné soustředění a klid ke své normální práci. Někteří proto uvažují, že pokud se situace nenormalizuje, budou vykonávat v závodě i mimo něj jakoukoliv produktivní práci, o kterou budou požádáni.

Postoj, který zavazuje. - Závodní výbor v Tatře sice nemůže vykonávat svoji normální činnost, ale přesto mají odboráři velkou zásluhu na vytváření dobré atmosféry, která v závodě panuje. Dnes poděkoval tajemník ZV ROH všem zaměstnancům za obětavé a vzorné chování v nejhroších chvílích života nás a celého národa a požádal, aby tento postoj zachovávali i nadále a pokud možná se klidně věnovali své práci. ZV ROH žádá o podporu této snahy i od zaměstnanců Trakce.

Pohraničníci jdou s tatrováky - V sobotu se setkali zástupci komunistů smíchovské Tatry a Škody s příslušníky hlavní správy Pohraniční stráže v Praze 5. Pohraničníci je ujistili svou podporou s legálním vedením strany a vlády, souhlasem s výsledky XIV. sjezdu a žádali o navázání častějších styků s dělníky závodů Prahy 5. Protože toto přání projevilo i mnoho vojáků základní služby, uvažuje se v Tatře o tom, že spolupráci naváže mládežnická organizace závodu.

#### Naše pevnost

Dělnické Vysočany a Libeň se proměnily v pevnost. Nikoliv ovšem takovou, jakou by okupanti uvítali, neboť by jim poskytla vítanou záminku k dalším represím a násilnostem. Jistota, klid a rozhodnost jsou v těchto chvílích zbraněmi daleko silnějšími než hlavně ruských tanků a kulometů. Tyto zbraně jsou v našich rukách, v našich srdcích, v našich duších. Co na tom, že pancéřové vozy skrývající ve svých útrobach nevídané "osvoboditele", korzující po ulicích, když jediná slavobrána, která je vítá, je chladné pohrdání lidu, pro který je a zůstává přes všechny štvavé útoky primitivní propagandy jméno Dubček nebo Svoboda svaté.

#### Závody čekají, práce je připravena

V dílnách i na dalších pracovištích Kompresorů je již několik dnů ruch jako v normální dny, i když ne všude je dost lidí. V neděli se přidali i sokolováci, ale stále jsou ještě v závodě místa, která čekají na svoje obsluhivatele. Proto voláme všechny zaměstnance závodů v Libni a ve Vysočanech, na Smíchově i v Nuslích: Doprava z celé Prahy funguje! Nadále jsou na obvyklých stanovištích k dispozici autobusy, které vás dovezou do vašich továren! Republika nás potřebuje u strojů i v kancelářích. Plníme tím dvojitou úlohu: Jednak pracujeme, abychom alespoň částečně pomohli zmírnit ztráty, které nám okupanti nadělali a zároveň strážíme náš majetek. O lidi, kteří do závodů nastupují, je po všech stránkách postaráno.

(Legální Kovák ČKD, Praha, 26.8.1968.)

#### Prohlášení komunistů Hlavní správy Státní bezpečnosti.

##### Příslušníci STB proti okupantům

Vzhledem k některým zprávám odporujícím skutečnostem, které se v posledních hodinách objevily v rozhlase a k dotazům některých závodů, jež mají obavy o skutečný postoj příslušníků státní bezpečnosti - vydávají komunisté z hlavní správy STB toto prohlášení:

1/ CÚV KSČ na HS STB v Sadové ulici znovu prohlašuje, že plně stojí za čs. legitimními orgány ústavními i stranickými a ve své práci se řídí jen rozkazy ministra J. Pavla.

2/ Proto, aby se těmito rozkazy mohli řídit, neopustí příslušníci hlavní správy STB budovu pokud k tomu nedostanou příkazy ministra Pavla, nebo pokud nebudou násilím vytlačeni. Vyzýváme příslušníky STB v ostatních objektech, aby následovali našeho příkladu a zachovali tak akceschopnost. Na vysvětlenou veřejnosti uvádíme, že situace příslušníků HS STB v Sadové ulici není snadná, protože tento objekt je obklíčen okupačními vojáky za podpory tanků a rychlopalných děl. Uvnitř budovy hlídají rovněž okupační vojáci. Slib, daný velitelem okupačních vojsk prezidentu republiky L. Svobodovi nebyl ani v tomto případě splněn. Internace zatčených příslušníků hlavní správy STB trvá navzdory tomu, že byly podniknuty rozhodné kroky u okupačních jednotek za jejich propuštění.

3/ Příslušníci hlavní správy STB ujišťují občany, že se plně distancují od početné nepatrné hrstky zrádců, kteří mimo budovu slouží okupantům a ujišťují znovu, že se lidu této země nikdy nezpronevěří a jsou připraveni plnit všechny povinnosti vyplývající ze služební přísahy. Na závěr se obracíme na pracovníky rozhlasu a tisku, aby mnohdy nepravdivé, nebo polopravdivé názory a prohlášení jednotlivců pokládali za anonymní a jako takové je hodnotili. Zaujímání stanovisek za státní bezpečnost jsou oprávněny pouze legitimní stranické a státní orgány. Celoučtvarový výbor KSČ na hlavní správě STB.

(Rudé právo 26.8.1968.)



9.00 - 9.15 hod. Čs. rozhlas: Čtvrt hodinová manifestace, při které zněly v Praze všechny sirény, zvonily zvony a houkaly klaxony aut.

V této době, kdy hlavní město manifestovalo na znamení protestu, byly okupační jednotky značně vyděšeny. Na hlavním nádraží se vrhli sovětští důstojníci s napřaženými pistolemi na strojvůdce a nutili, aby přerušil pískání lokomotivy.

9.10 hod. Čs. rozhlas: Na Klárově postřelena v době čtvrt hodinové manifestace mladá žena, která byla převezena do nemocnice, kde zemřela.

10.07 hod. Zahájeno pokračování 85. mimořádné schůze předsednictva NS /přerušeno v 12.25 hod./ Z programu: informace o vztahu světového odborového hnutí k událostem u nás; přehled o situaci v závodech; schválení provolání NS, vlády republiky a ÚRO ke všem pracujícím; informace o opatřeních vlády; schválení návrhu provolání k výročí SNP; zajištění trvalého spojení se Slovenskem. / Materiály NS./

10.40 hod.

Přece mi neodejdeš, můj synu.

Smuteční obřadní síň strašnického krematoria, místo posledního rozloučení. V pondělí dopoledne to však nebyl obyčejný pohřeb po přirozené smrti - tento život byl násilně přerván, život, který teprve nastupoval ke svému rozběhu; Zdeněk Příhoda, jedna z prvních obětí okupace, 27 let. Slove "okupace" jsem použil bez přívlastku, ačkoliv by zasluhovalo všechno, co vyjadřuje brutalitu, nelidskost, odsouzení za hrůzný čin. Důkaz? Je jich mnoho, ale zde jeden jménem všech - smrt Zdenka Příhody. Neměl v ruce žádnou vlajku, nerozšiřoval žádný Leták, žádný samopal nevyprovokoval. Jen první den okupace, která ve svém celku je odsouzeníhodná a v jednotlivostech nelidská, seděl pokojně na svém motocyklu na kraji Vinohradské ulice a čekal, až kolem něho projede okupační gazík a dva ozbrojené vozy. Nedočkal se, ten poslední vůz

neprojel v pokoji, ale jeho řidič se rozhodl zabít. Brutálně a bezohledně srazil mladého člověka, bratra dvou bratří a jedné sestry, syna ovovělé mámy. Úmyslně, jak prohlašují očití svědci. A bezprostředně, možná se škodolibým úsměvem, ujel.

Do strašnické síně se nemohlo vejít tolik lidí, bolesti, zoufalství nad zmařeným životem. Zahraniční novináři se slzami v očích se zmohli jen na prosté: "To jsme ještě nezažili". Tóny husitského chorálu vystřídaly vzpomínky na čestného, nezáludného člověka, který nikomu v životě neublížil. Udělal si uměleckou průmyslovku a poněvadž byl kritický k životu, kterému protektoroval Novotný, nevzali jej na vysokou školu. Oblékl tedy dělnickou halenu a v ní jej jako brigádníka Armabetonu zastihla smrt přinesená na kolech vojenského vozu "třídních bratří". Do sálu se prodrala skupina mladých vzlykajících lidí s čs. vlajkou a transparentem: Přicházíme pohřbít oběti vašeho "osvobozování"! Za studenty, dělníky, přátele, čs. matky, jejichž děti padly v ulicích Prahy, přísahali řečníci, že nikdy na tyto dny a jejich oběti nemůžeme zapomenout.

"Mluvil jsem s Tebou naposledy před týdnem v Rybalkově ulici. Už nikdy se tak nebude jmenovat!" tu přísahu jednoho z řečníků určitě splníme.

A do státní hymny se ozývá srdcervoucí hlas matky: "Přece mi neodejdeš, můj synu ..."

(Zemědělské noviny 27.8.1968.)

před 11. hodinou. Čs. rozhlas: Předsednictvo ÚV KSČ svolává plenární zasedání ÚV a Ústřední kontrolní a revizní komise na úterý 27.8. do Prahy. Jednání se zúčastní vedoucí pracovníci krajských výborů strany.

11.15 hod. Čs. rozhlas: V Praze se dnes sešli členové ÚV svazu družstevních rolníků. Vyzývají všechny členy, aby zahájili činnost.

11.40 hod. Čs. rozhlas vysílal vzkaz presidenta L. Svobody z Moskvy.

Dopoledne. Zpráva o zasedání čs. vlády.

Zasedala vláda

V pondělí dopoledne se konalo zasedání vlády. Byla z něho vydána zejména výzva ministerstva financí k zabezpečení neprodlené výplaty mezd a důchodů. Dále bylo oznámeno, že se z Moskvy vrátil ministr energetiky J. Korčák. Dlel v SSSR na jednání, která byla započata ještě před okupací naší země. Ministr vyjádřil souhlas se stanoviskem strany a vlády v současných dnech a zapojil se do práce ve svém resortu.

(Zemědělské noviny, 27.8.1968.)

Protest čs. vlády radě ministrů SSSR.

Vláda ČSSR radě ministrů SSSR

Vláda ČSSR se obrací na vládu SSSR s naléhavou žádostí o neprodlený a účinný zákrok proti nepochopitelným nepřístojnostem, kterých se dopouští příslušníci vojsk Varšavské smlouvy, jež obsadila ČSSR.

Tyto nepřístojnosti jdou tak daleko, že pokojné obyvatelstvo a dokonce členové československé vlády jsou bez příčin ohrožováni na životě. Konkrétně byli dne 25.8.1968 ve 21.45 hodin při návratu ze zasedání vlády na Pražském hradě postřelováni ministr těžkého průmyslu Krejčí, ministr dopravy Řehák a ministr hornictví Penc.

Výsměchem lidským vztahům bylo dokonce obvinění ministra dopravy, že z jeho auta bylo vystřeleno, ačkoliv nikdo ve voze neměl zbraň. Takové věci se dějí přímo pod Pražským hradem, několik hodin po jednání se sovětským velvyslancem v Praze, který přislíbil více spolupráce se zákonnou vládou při zmírňování následků obsazení Československa vojáky pěti států Varšavské smlouvy.

Tyto příklady vám mohou sloužit k tomu, v jaké atmosféře žije obyvatelstvo našeho hlavního města.

Vláda ČSSR žádá proto důrazně radu ministrů SSSR, aby u vědomí své odpovědnosti vyvodila neprodleně závěry z těchto skutečností.

Současně se vláda ČSSR obrací na radu ministrů SSSR se žádostí, aby dala svým vojskům příkaz uvolnit v Praze ve-

řejné budovy, zejména budovu předsednictva vlády, aby tato měla alespoň minimální základní podmínky pro svou činnost, která jí byla fakticky znemožněna. Toto uvolnění přislíbil již ve čtvrtek 22.8. prezidentu republiky Ludvíku Svobodovi generál Pavlovský.

(Rudé právo, 27.8.1968.)

Obrázek z pražských ulic.

Šestý den okupace Prahy

V neděli večer se opět vylidnily pražské ulice, hlavní město i nadále zůstalo mrtvým městem bez světla, názvů ulic a čísel domů, městem anonymním pro nenáviděné cizince. Čekaly se jejich provokace. Skutečnost předtíhla očekávání.

V Praze-Podolí stříleli okupanti po civilním automobilu - podle prohlášení sovětského důstojníka prý proto, že vozidlo neuposlechlo výzvu hlídky k zastavení. Podle zjištění VB bylo vozidlo čtyřikrát prostřeleno, kabina byla potřísněna krví a mozkovou tkání. Z prostoru podolské sokolovny byli do Thomayerovy nemocnice převezeni čtyři těžce zranění lidé - tři zemřeli, čtvrtý je těžce zraněn. Jeden z mrtvých - asi patnácti až šestnáctiletý chlapec, byl střelen do oka a měl roztržitěnou zadní část lebky. "Hrdinství" sovětských molodců - které dnes už nikoho nepřekvapí. Podle neověřených zpráv došlo v Praze i k několika případům znásilnění. Ženy - vyhybejte se kontaktům s okupačními vojáky, nevycházejte večer po setmění do ulic!

Dnes v devět hodin ráno se rozezněly po celé republice zvonky a sirény - protest občanů suverénního státu proti násilné okupaci, proti barbarství a zvlí agresorů. Do hučení sirén zaznívaly velebné údery chrámových zvonů. Českobudějovický biskup dr. Josef Klouček vyzval všechny duchovní správce své diecéze, aby hlasy těchto zvonů podpořily jednání našich státníků v Moskvě. Na pražských ulicích houkaly i klaksony vozů zahraničních turistů. Celý svět protestuje - zato moskevské rádio hlásí: světová

pokroková veřejnost schvaluje naše opatření ... Nepochybujeme o tom, že mnozí posluchači v SSSR tomu věří, vždyť nemají možnost si poslechnout druhou stranu ...

Sovětská okupantní posádka na svých tancích. Unavení, promrzlí, mnozí i hladoví. Tváří se sverepě, avšak pokud lze mezi nimi tu a tam zahlédnout inteligentnější obličej, je zřetelně vidět, že jsou i zmateni. Mnozí z nich se totiž poprvé ve svém životě mohli přesvědčit, jak jsou obelháváni ...

Je pondělí dopoledne, šestý den okupace. Praha již zase není tak docela mrtvým městem - protože je den. Noc patří okupantům, jejich bezmocnému běsnění, den patří pražskému lidu. Nové plakáty a nápisy negují noční práci okupantů, kteří marně a zbytečně dupali po popsaném a tištěném papíru, obchody se plní, tramvaje a autobusy jezdí, občané jdou po své práci. Pracují pro sebe, nikoliv pro okupanty. Sovětská vládcová soudila, že posílají své vojáky mezi stáde, na jaké jsou zvyklí z domova. Šeredně se zklamali a další zklamání je ještě čekají.

(Lidová demokracie, VIII.zvláštní vydání, 26.8.1968.)

13.00 hod. Čs. rozhlas: Ministerstvo školství oznamuje, že školní rok bude zahájen 2. září.

#### Parlamentní zpravodaj hlásí.

Pod cedulkou Holení přibyl nápis Fen. Poslankyně také dostaly umývárny, střídají se vždy po třech.

Otázka seobního pohodlí je však podřadná.

Trýzní nás napětí. Zdravotní služba má stále po ruce nějaké pilulky: na uklidnění, na povzbuzení, na spaní.

Protahování jednání v Moskvě je nelidské. Když prezident odlétával, slíbil, že ještě večer přiletí - a už je tam čtyři dny. Jsme však rádi, že má kolem sebe Dubčeka, Černíka, Smrkovského a další soudruhy.

V naší dobrovolné internaci je hlad - po potřeštěném papíře. Po každém balíku zvláštního vydání novin či časopisu se jen zapráší. Na stolcích v jídelně, po chodbách jsou slyšet tranzistorové přijímače.

Po schůzovní honičce je večer plenární zasedání parlamentu. I když odjela do Bratislavy skupina delegátů sjezdu KSS, je tu 201 poslanců. Po zhodnocení vnitropolitické i zahraničně politické situace, po zprávě vlády o stavu jednání v Moskvě a po schválení svolání k výročí Slovenského národního povstání je vytvořeno pět mimořádných komisí: Komise bezpečnostní, zdravotní, informační, kulturní a nákupní.

Te jsou další opatření pro dlouhodobý pobyt v budově. Po schůzi se promítá film z prvního dne, natočený televizními pracovníky, a barevný film "Rozmarné léto". Po filmu dostávají poslanci barevné košilí podle své objednávky. Viděl jsem jednoho muže s širokou šíjí, jak si smutně prohlíží pěknou, leč nejspíš dětskou košili. Nákupní komise se nestrefila do číla límečku.

Kolem půlnoci jsem se setkal u jednoho umyvadla s generálem Lomským. Byl do půl těla obnažen, holil se. Mluvili jsme o parlamentě jako takovém. Přiznávám, že jsem měl dříve hodně výhrad proti parlamentu, ale poslanci se teprve teď nejlíp projeví. Někteří z těch, kteří se tvářili progresivisticky, jako Sulek, otevřeně zradili, zatímco mnozí z kritizovaných pro konzervatismus eehrávají v těchto dnech velkou úlohu. Třeba generál Kodaj projevil velkou odvahu a rozhodnost ve velitelské funkci na Slovensku. Nebo Martin Vaculík, ten zase převzal vedení sekretariátu Dubčeka ÚV KSČ. A takových poslanců bylo víc.

Generál Lomský v debatě řekl myšlenku, která veřejnosti dosud uniká: Parlament byl zvolen před čtyřmi roky, poslanci byli vybíráni dříve používaným způsobem, parlament je jedinou institucí, kterou nikde nikde nemůže nařknout, že je nástrojem kontrarevoluce, nebo že je ilegální..

(Mladý svět 35, 1968.)

13.10 hod. Čs. rozhlas vysílá prohlášení členů všech ZO KSČ Čs.energetických závodů Praha, generální ředitelství: Protestujeme proti zabavení zbraní naší jednotce Lidových milicí dne 26.8. v 1.30 ráno ze zapečetěné a strážené



zbrojnice, jakož i proti odebírání zbraní ostatním jednotkám Lidových milic.

14.30 hod. Čs. rozhlas vysílal sdělení náměstka ředitele Státní banky československé: dnes dopoledne přišla do jeho banky skupina sovětských důstojníků. Požádala, aby vedení Státní banky přistoupilo na směnu rublů za naši měnu. Vedení Státní banky jejich požadavek odmítlo, protože odporuje čs. předpisům. Poté byla Státní banka okupanty obsazena. O této situaci informovali pracovníci Státní banky vládu a NS.

15.08 hod. Zahájeno pokračování 85, mimořádné schůze předsednictva NS /přerušeno v 16.30 hod./. Program: informace o celkové vojensko politické situaci u nás i o širších aspektech okupace ČSSR.

(Materiály NS)

15.15 hod. Čs. rozhlas: Jiří Lukáš, který spolupracuje s kolaborantskou televizí, byl dnes ráno vyloučen na schůzi Světa sovětů z KSČ.

15.20 hod. Čs. rozhlas vysílal prohlášení vlády o zásobování a zahájení školního roku.

16.00 hod. Čs. rozhlas: Vláda svolává na úterý 27.8. v 15.00 hod. poradu s předsedy KNV o situaci a dalším postupu.

Odpoledne. Plenární zasedání MV KSČ v Praze.

Zasedal MV KSČ v Praze

V pondělí odpoledne se konalo plenární zasedání městského výboru KSČ za účasti členů městské kontrolní a revizní komise a tajemníků obvodních výborů strany. Úvodem zasedání poukázal tajemník MV KSČ ing. J. Kotrč na současné nenormální podmínky, v nichž městský výbor musí pracovat: hlavní budova byla cizími vojsky zabrána hned v prvních hodinách okupace Československa; spojení s obvodními výbory strany a s ostatními orgány ve městě je soustavně ztěžováno, ne-li přímo znemožňováno; během šesti dnů bylo předsednictvo MV KSČ donuceno čtyřikrát měnit své pracoviště - pod přímou hrozbou tanků a samopalů.

Přes tyto zcela protiprávní podmínky se podařilo bleskově svolat delegáty XIV. sjezdu. Nad zajištěním sjezdu převzala záštitu pražská dělnická třída a lidové milice v Praze. Sjezd impozantně dokumentoval jednotu vlasteneckých sil pod dobrovolně uznávaným vedením komunistické strany.

Jsme páry v této zemi, komunistická strana má nebývalou důvěru všeho lidu, důvěru, kterou si právem vybojovalo svou zásadovou politikou.

Ovšem je třeba přitom brát v úvahu i některé mimořádné skutečnosti, které mají pochopitelně dopad na podmínky pro stranickou práci. Proto, pokud bude hlavní budova městského výboru zabrána, zřídil MV KSČ svůj sekretariát na Malé Straně na náměstí za kostelem sv. Mikuláše v inter-nátu stranické školy. Sekretariát vede tajemník Stanislav Maxa. (Telefonní linka je 0945 - internát.) Na toto místo je možné se obracet - osobně i telefonicky - se všemi záležitostmi městské stranické organizace. Všichni pracovníci městského výboru strany pracují, nikdo z nich se nepropůjčil ke kolaboraci a plní i ve ztížených podmínkách obětavě úkoly, které jim ukládá předsednictvo MV KSČ. V další části schůze referoval primátor hl. m. Prahy ing. L. Černý o současné situaci v zásobování, dopravě. Dnes odpoledne projednávalo předsednictvo městského výboru strany současnou politickou situaci tak, jak se vytváří po návratu naší delegace z Moskvy, a zaujalo k ní svá stanoviska a doporučení, jež bude tlumočit nejvyšším stranickým orgánům.

(Večerní Praha, 27.8.1968.)

Odpoledne. Besedy pracujících pražských podniků s některými členy ÚV KSČ, zvoleného na XIV. mimořádném sjezdu KSČ.

Beseda s členy ÚV KSČ

Včera odpoledne se setkali pracující některých pražských podniků s členy nově zvoleného ÚV KSČ, kteří jim podávali informace o své činnosti v uplynulých dnech a sdělovali své názory. Jedné takové besedy se zúčastnil i člen no-

vého předsednictva, který byl i v minulém ÚV. Z této besedy, nebývale obsazené všemi pracujícími jsme vybrali: Paradoxem je, že oni o nás říkají, že jsme v ilegalitě a oni legálním orgánem. My však se pohybujeme volně mezi lidmi zatímco oni musí jezdit v obrněncích.

x

Poslali jsme soudruhu prezidentovi a naši delegaci spolehlivou cestou do Moskvy k jednáním řadu našich novin a podrobné zprávy. Bylo nám pak potvrzeno, že zásilku v pořádku dostal.

x

Vyhlásili jsme pro milice heslo Únor. Když jsme zjistili, že nepřátelé se dozvěděli jeho význam, oznámili jsme, že únor neplatí. Naši delegaci v Moskvě pak vytykali, že se zřikáme tradic z Února 1948.

x

Zprávy z Moskvy od naší delegace určené naší vládě si musíme ověřovat, protože nevíme, nejde-li o podvržená sdělení, zkreslující situaci.

x

Na řadu dotazů o jednotlivých známých osobách pak řekli tuto charakteristiku:

Švestka se v žádných jednáních nepřiklonil ani na tu či onu stranu a teď aby jezdil v panceřáků také.

Kapek odmítl všechny stranické funkce i nabídku na cestu do Moskvy v naší delegaci.

Lenárt v návrhu zrádců měl zastávat jednu z nejvyšších funkcí ve vedení státu. Když se o tom dozvěděl, oznámil, že stojí za polednovou politikou.

Hájka - si přeje sověti rovněž odvolat z funkce a chtějí, aby se připojil v OSN a Radě bezpečnosti k Malíkovi. Bude však trvat na našem stanovisku.

Císaře - se nám podařilo osvobodit a doufám, že ho brzy uslyšíte a uvidíte.

(Večerní Praha, 27.8.1968.)

#### Rezoluce a stanoviska ze závodů ČKD

Slévárny - V pondělí 26.8. schválili komunisté ze Sléváren

tuto rezoluci: My, komunisté závodu Slévárny ve Vysočanech uznáváme pouze ústřední výbor, zvolený na XIV. mimořádném sjezdu KSČ v Praze dne 22.8.1968. Ujistiujeme náš ÚV KSČ naší plnou podporou v jeho úsilí o zachování naší suverenity v boji za svobodu naší vlasti. - Závodní organizace začala vybírat členské stranické příspěvky na pomoc nově zvolenému ÚV KSČ a také dobrovolný příspěvek na stranický tisk.

x

CV KSČ Kompressorů vydal dne 26.8. toto stanovisko: Všichni členové stranické organizace v závodě Kompressorů se jednoznačně postavili za usnesení ÚV KSČ a za prohlášení mimořádného sjezdu strany. Ve smyslu těchto dokumentů jsme své stanovisko vyjádřili na veřejné celozávodní schůzi, na níž byl mimo jiné vyjádřen důrazný požadavek urychleného odchodu okupačních jednotek.

x

Ženy ze závodů ČKD vydaly a na všech pracovištích podepisovaly výzvu, adresovanou všem sovětským okupačním vojákům v Československu. Ve výzvě se mj. říká: My jsme vás měly rády, byly jsme přesvědčeny o vašem upřímném přátelství; nás osvobodili vaši otcové v roce 1945. Pro vás jsme vyrobili za 23 let nesčetné množství kvalitních strojů v naší továrně. A dnes - v srpnu 1968? Jednáte s námi barbarsky, přišli jste k nám tajně v noci, střílíte nám naše děti, pošlapali jste naše nejsvětější city. Ptáme se vás - proč? Jak nám vaše počínání vysvětlíte - jak to vysvětlíte svému vlastnímu svědomí - doma svým rodinám? Vždyť přece musíte vidět, že nejsme žádní kontrarevolucionáři. Nikoho jsme nezavřeli, nikoho nestříleli, budovali jsme klidně socialismus v Československu. Vyzýváme vás, dokud se vás zbyly ještě jiskřičky v popelu našeho bývalého vzájemného přátelství: vraťte se domů, nechte nás a naše děti klidně žít a pracovat v naší vlasti!

Ženy z ČKD Praha.

x

Venkov zásobuje továrny jídlem



Závodní výbor Sléváren dostal v pondělí 26. srpna tento dopis:

"Vážení soudruzi! Členové JZD Horka Poříčany nastoupili 25.8.1968 na národní směnu za obrodu naší země a na podporu soudruhů Ludvíka Svobody, A. Dubčeka i ostatních vlastenců a na protest proti okupaci naší země. Členové JZD se rozhodli věnovat z dnešní směny občanům Prahy 50 q brambor a příjem peněz za tyto brambory nechť odevzdá příjemci na Fond republiky jménem našeho JZD. V příštích dnech dodáme Praze další tři vagóny brambor." První zásilka brambor došla vysočanským slévačům. ZV ROH brambory pohotově rozprodával a peníze věnuje na určený účel.

(Legální Kovák ČKD Praha, 27.8.1968.)

16.10 hod. Čs. rozhlas: VB oznamuje, že všechny výpadové silnice z Prahy budou od 18.00 hod. oběma směry uzavřeny. Okupační jednotky v případě nedodržení tvrdě zasahují. Není vyloučena ani střelba.

16.15 hod. Č. Císař, člen předsednictva ÚV KSČ a předseda ČNR se ujal práce na sekretariátu nového ÚV KSČ.

(Rudé právo, 27.8.1968.)

16.30 hod. Zpráva čs. rozhlasu: Představitelé ministerstva zahraničního obchodu přijali dnes obchodní rady 5 států varšavské smlouvy a pamětním zápisem je požádali o toto: Ministerstvo zahraničního obchodu ČSSR se obrací na ministerstva jednotlivých zemí s důrazným protestem proti jednostrannému narušení plnění závazků, které vyplývají z dlouhodobých uzavřených dohod i ročních protokolů o výměně zboží, k němuž došlo v důsledku současných událostí vyvolaných násilnou okupací čs. území. Tento tragický omyl a krok katastrofálně postihl nejen hospodářský život Československa, ale vedl i ke ztrátě životů čs. občanů. V dalším textu upozorňuje ministerstvo zahraničního obchodu na katastrofální situaci, která vzniká na přechodových bodech a důrazně odmítá jakoukoliv odpovědnost za tento vývoj.

Výzva ústřední rady odborů. Vedení Ústřední rady odborů vyzývá závodní výbor ROH a stávkové výbory ve všech závodech, aby permanentně zasedaly a pomáhaly především zabezpečovat výrobu a zásobování obyvatelstva.

Žádáme všechny krajské a okresní odborové rady, aby udržovaly neustálý styk se všemi závodními výbory ROH ve své oblasti a poskytovaly jim všestrannou pomoc při plnění zmíněných úkolů.

Vedení Ústřední rady odborů a všech ústředních výborů odborových svazů, které je ve stálém spojení s legálními ústavními orgány ČSSR, s Národním shromážděním a s vládou republiky, permanentně a operativně řídí veškerou odborovou činnost.

26.8.1968

Vedení Ústřední rady odborů

Dopis ZV ROH ministerstva národní obrany Ústřednímu výboru KSČ

Vážení soudruzi,

závodní výbor Revolučního odborového hnutí ministerstva národní obrany na své mimořádné schůzi dne 26.8.1968 zaujímá jednoznačně toto stanovisko:

1. plně souhlasíme se svoláním a jednáním mimořádného XIV. sjezdu KSČ, s přijatými usneseními a zvolením nového ústředního výboru;

2. dále se plně ztotožňujeme s Prohlášením Ústřední rady odborů a požadujeme:

- okamžitý odchod okupačních armád
- propuštění všech internovaných státních a stranických činitelů
- umožnění normální činnosti všech legálně zvolených státních a stranických orgánů.

Závodní výbor Revolučního odborového hnutí ministerstva národní obrany. /11 nečitelných podpisů/

Dopis fakultní nemocnice v Praze 2 Ústřední radě odborů.

Vážení soudruzi.

Odboráři základní organizace ROH v Dětské fakultní nemocnici a na Fakultě dětského lékařství UK v Praze 2, se sešli dnes s komunisty na společné celozávodní veřejné

schůzi, aby vyjádřili svůj postoj k okupaci ČSSR a žádáme Vás, abyste Vaším prostřednictvím tlumočil Ústřednímu výboru KSČ, vládě ČSSR, Národnímu shromáždění ČSSR a Ústřednímu výboru Národní fronty, že:

1. Odboráři ZO ROH stojí pevně za legálními představiteli naší strany a vlády v čele se s. presidentem Ludvíkem Svobodou, s. Ing. Černíkem předsedou vlády, s. Alexandrem Dubčskem prvním tajemníkem ÚV KSČ, s. J. Smrkovským předsedou NS, s. Dr. Kriegelem předsedou ÚV NF. Za novým Ústředním výborem KSČ, zvoleným na mimořádném XIV. sjezdu strany v Praze.

Zcela plně stojíme za usnesením mimořádného XIV. sjezdu strany a jejího nového ÚV KSČ.

2. Plně podporujeme jednání našich legálních představitelů strany a vlády v Moskvě a stavíme se za jejich požadavky.

3. Požadujeme okamžitý odchod okupačních vojsk pěti států Varšavské dohody z naší země a žádáme o okamžité propuštění všech internovaných legálních představitelů strany a vlády.

ZV ROH dětské fakultní nemocnice,  
ZV ROH Fakulty dětského lékařství UK v Praze 2.

#### Dopis odborářů závodu Elektrosignál v Praze

My odboráři závodu Elektrosignál Praha 7, připojujeme se k výzvě Vlády republiky ČSSR, aby jste přerušil Vaše jednání s vedoucími vládními činiteli SSSR a vrátil se s celou delegací do naší vlasti, k projednání situace u nás s ústavními činiteli, tj. Vládou republiky a Národním shromážděním.

Doporučujeme, aby další jednání s představiteli SSSR probíhale na území naší vlasti.

Praha 26.8.1968.

17.10 hod. Čs. rozhlas: Presidium ČSAV se ve svém prohlášení ohradilo proti tvrzení, že řada mezinárodních kongresů byla organizována imperialisty.

17.25 hod. Zahájeno pokračování 85. mimořádné schůze předsednictva NS /přerušeno 18.05 hod./

Z programu: vypracován protestní dopis proti internaci s. Kriegla; informace o situaci v hospodářství a o spojení s naší delegací v Moskvě.

(Materiály NS.)

17.30 hod. Čs. rozhlas: Státní banka československá demontuje zprávu o svém obsazení. Není obsazena ani čs. obchodní banka.

#### Rezoluce vedení Svazu čs. spisovatelů.

Nikdy nezlomí naše odhodlání žít svobodně!  
Svobodné vedení Svazu čs. spisovatelů pracuje a jedná. Stanovisko k současné situaci vyjádřili ve své rezoluci: Dlouhé rozpaky mezi tím, má-li Sovětský svaz v socialistickém táboře hrát roli apoštolů nebo četníka, jsou konečně úspěšně překonány. Socialistická velmoc se vrací k vyzkoušeným tradicím kozácké diplomacie. Sovětský svaz se tímto zpátečnickým a fašistickým činem sám zbavil práva hrát vedoucí roli v mezinárodním komunistickém hnutí. Tankovými armádami nelze potlačit touhu národů po svobodě, myšlenky nelze zastřelit. V Československu není tolik kriminálů, které by mohly pojmut všechny ty, kteří dnes zvedají a drží prapor naší vůle po svobodě. Předpokládáme, že budou povolání k odpovědnosti všichni ti, kteří zasadili tuto smrtelnou ránu prestiži Sovětského svazu a socialismu. L. Brežněv, N. Podgornýj, A. Kosygin, W. Ulbricht, W. Gomuška, J. Kádár, T. Živkov, to jsou jména křižáků našeho století. Obracíme se jménem Svazu čs. spisovatelů, jehož budovy jsou v Praze obsazeny okupanty a stráženy tanky, na intelektuální veřejnost celého světa. Pozvedněte svůj hlas na obranu Československa. Dejte hlasitě najevo podporu proti ničím neodůvodněné agresí. Bojkotujte jakékoliv akce okupantů všude na světě. Zrušte všechny kulturní dohody s touto špinavou aliancí. Až do stažení okupantských vojsk zastavte uvádění jejich filmů, divadel a her, kolportáže jejich tisku. Svoboda je nedělitelná, nejde jenom o nás, jde i o vás. Žádejte, ať ihned dají ruce pryč od

od socialistického Československa. Nikdy nezlomí naše odhodlání žít svobodně a vychovávat ke svobodě i své děti. Mluvili jsme za svobodné vedení Svazu čs. spisovatelů, které pracuje a jedná.

(Rudé právo, 27. 8. 1968.)

18.09 hod. Zahájeno pokračování 26. mimořádného pléna NS.

/přerušeno ve 20.00 hod./ Přítomno 191 poslanců.

Z programu: jednomyslně schváleno provolání k výročí SNP a provolání NS, vlády a ÚRO ke všem pracujícím; informace o zdravotní situaci zejména v Praze a o zásobování celé republiky; kritika vlády ve věci spojení s naší delegací v Moskvě.

(Materiály NS.)

Českému a slovenskému národu, lidu Československa!

V předvečer výročí Slovenského národního povstání si zvláště naléhavě připomínáme, že národní svobody a nezávislosti lze dosáhnout jen bojem sjednoceného lidu, svobodu si nelze vyprosit na kolenou. Svoboda, samostatnost a suverenity Československé socialistické republiky, stejně jako naděje na opravdu lidský, důstojný život Čechů a Slováků a všeho lidu Československa se v našem dějinném vývoji tohoto století dvakrát rodily z boje proti cizí nadvládě, z boje za národní a státní nezávislost. Ve chvílích, kdy jsme po lednu 1968 nastoupili cestu nápravy deformací v našem předchozím socialistickém vývoji a cestu budování socialismu s lidskou tváří, kdy jsme v tomto úsilí začali dosahovat první úspěchy, byla předtím pokojná práce lidu naší země rozrušena. Naše srdce se zachvěla obavami a úzkostí o další osudy našeho státu, obavami o cestu, na niž jsme sami svobodně po lednu vykročili. Hrubou vnější silou je činěn pokus srazit nás na kolena a vnutit nám cizí vůli.

Češi a Slováci, výročí Slovenského národního povstání nám připomíná, že svoboda obou našich národů, je hlavním nosným pilířem československé státnosti. V paměti se nám vybavuje verš

Jána Kollára:

Sám svobody kde hoden,  
svobodu zná vážit i každou.

Doléhá na nás tím mocněji, protože si uvědomujeme, že vojska socialistických zemí, která před dvaceti čtyřmi lety pomáhala bojovníkům za československou svobodu, dnes maří a ničí odkaz Slovenského národního povstání. Stejně jako v roce 1944, kdy se boj slovenského lidu stal součástí mezinárodního bratrství a solidarity, zjišťujeme i dnes, že je národní svoboda nerozlučně spjata se socialistickým vlastenectvím a skutečným internacionalismem.

Češi a Slováci žijí spolu 50 let ve společném státě.

Výsledky je jejich státního života jsou přes všechny stíny, které na minulém vývoji leží, vysoce aktivní. Společná republika, zvláště pak její socialistická výstavba, umožnila politický, hospodářský a kulturní rozvoj obou našich národů. Poučení nedobrymi zkušenostmi z doby předlednové i z let mezi oběma světovými válkami, jsme se rozhodli založit další státní soužití našich národů na federativních základech. Pracovali jsme, aby 28. října mohlo Národní shromáždění přijmout ústavní zákon o socialistickém federativním uspořádání státu. Práce na tomto zákoně právě v posledních dnech před smutným 21. srpnem velmi slibně pokročily. Řešení obtížných problémů přijatelné pro Slováky i Čechy bylo na dosah ruky.

Češi a Slováci, lide Československé socialistické republiky, Národní shromáždění, poslanci, které jste si zvolili, v této osudové zkoušce, již nás dějinné události vystavily, prohlašují slavnostně:

Houževnatě usilujeme o to,

- aby cizí armády opustily území naší republiky;
- aby ústavní orgány ČSSR a jejich představitelé, kteří byli z vůle lidu zvoleni a těší se jeho plné důvěře, svobodně a svrchovaně vykonávali své funkce;
- aby všechen náš lid mohl žít ve svrchovaném státě a sám podle své vůle spravoval své věci;
- aby socialismus v naší zemi vyrůstal ze svobodné práce dělníků, rolníků a inteligence, aby to byl socialismus humánní, odpovídající demokratickým pokrokovým tradicím



národů a národností naší země, aby to byl socialismus uskutečňující zásady akčního programu a mimořádného XIV. sjezdu KSČ;

- aby v úzké spolupráci s Českou národní radou a Slovenskou národní radou, se všemi složkami Národní fronty mohl být projednán a schválen k 50. výročí vzniku Československé republiky připravovaný ústavní zákon o federativním uspořádání ČSSR.

Češi a Slováci, lide Československé socialistické republiky, v těchto osudových zkouškách Vás žádáme a nabádáme:

Setrvejte v bratrské jednotě a solidaritě, v důstojném a rozhodném postoji. Neskloňte hlavu před okupací! Buďte nadále věrní ideálům svobody, demokracie, socialismu a skutečného proletářského internacionalismu. Buďte věrní prezidentovi republiky Ludvíku Svobodovi, Černíkově vládě, Smrkovského Národnímu shromáždění, Krieglově Národní frontě, Dubčekovu ústřednímu výboru, zvolenému mimořádným XIV. sjezdem Komunistické strany Československa.

V Praze 26. 8. 1968.

Národní shromáždění ČSSR

(Materiály NS.)

#### Provolání

Národního shromáždění, vlády Československé socialistické republiky a Ústřední rady odborů ke všem pracujícím.

Vážení přátelé, soudružky a soudruzí!

Odpor našeho lidu proti nezákonné okupaci naší krásné socialistické vlasti se stále stupňuje. Oprávněně je požadován odchod okupačních jednotek, propuštění představitelů státních a stranických orgánů a plná legalizace práce zákonných orgánů naší země.

Jako jeden z projevů odporu proti okupantům byla vždy stávka. Předsednictvo NS a vláda ČSSR však upozorňují, že v současné době okupace naší země není vždy stávky používáno v souladu s naším spravedlivým to jem. Upozorňujeme, že pokud je organizováno krátkodobé několikaminutové zastavení práce, působí toto jako symbolický, sjednocující prvek odporu proti okupaci ČSSR. Jinak stávky v současné době působí národním hospodářství ČSSR nedozírné





Ludvík Svoboda



Alexandr Dubček



O. Černík



Č. Císař



F. Kriegel



G. Husák



J. Pavel



M. Dzur



M. Vaculík



B. Šimon



J. Muzík v Radě bezpečnosti  
OSN



Jiří Hájek



J. Malík při hlasování o čs. otázce v Radě bezpečnosti  
OSN





A. Indra



D. Kolder



V. Šalговиč



O. Pavlovský



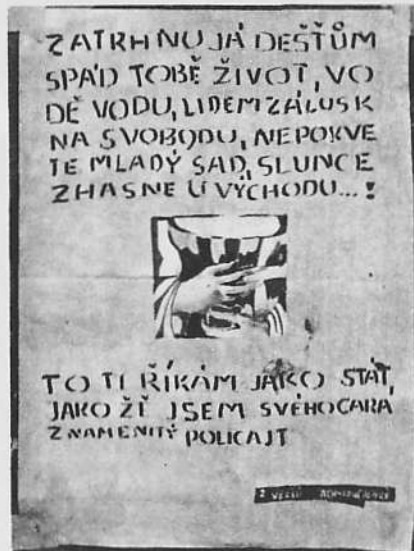
Gen. Pavlovskij



S.I. Červoněnko - sovětský  
velvyslanc v ČSSR



Vasil Biľak



škody a přitom nepostihují okupanty, naopak, dlouhodobé přerušení práce, nekázeň, rozvrat ve výrobě, může okupantům jen pomoci k zavádění příčiny pro tvrzení, že si sami nedovedeme vládnout, k tvrzení, že okupační zásah byl nutný. To žádný poctivý pracující občan naší republiky jistě nechce.

Naléhavě vás proto vyzýváme, abyste poctivě, obětavě, ukázněně a odhodlaně pracovali a v současné době ještě zvýšili své úsilí k vytváření hodnot, které naše země potřebuje. Plňte pracovní příkazy svých soudruhů z vedení podniků, závodů, nedejte se zmást radikalisty, kteří si neuvědomují škodlivost svého počínání a nabádají vás k omezování nebo zastavování práce.

Národní povinností každého občana ČSSR v současné době je disciplinovaná, plody přinášející práce. Plňte i v této pro nás neradostné době i tuto svou vlasteneckou povinnost. Za Národní shromáždění: J. Valo v.r.

Za vládu Československé socialistické republiky: L. Štrougal

Za Ústřední radu odborů: K. Poláček v.r.

V Praze 26. 8. 1968.

(Vysíláno v čs. rozhlasě v 16.15 hod.) (Materiály NS.)

kolem 20.00 hod. Sovětská vojska uvolnila budovu předsednictva vlády.

21.08 hod. Zahájeno pokračování 85. mimořádné schůze předsednictva NS /přerušeno v 22.19 hod./

Z programu: informace o činnosti ČNR a koordinaci práce s NS; informace o rozhovoru s předsedou vlády O. Černíkem konaném ve 20.30 hod.; diskuse o spojení s vládou a naší delegací v Moskvě a o vztahu k odjezdu presidenta republiky do Moskvy.

(Materiály NS.)

#### Komentáře ke dni

Na naší straně je pravda

Věci nelze dlouho nazývat jinými jmény, než jaká k nim skutečně patří. Pojmy nelze nadlouho ani směšovat, ani

zaměňovat. Tak je tomu i s "osvobozením", které se pokusili nalepit na svou agresi proti naší zemi, kterou se pokusili nalepit na okupaci Československa.

Zemi, která nepotřebuje před ničím zachraňovat a od ničeho osvobozovat, která o te nežádá a která to dokonce předem po řadu týdnů výslovně odmítá jako absurdní možnost - takovou zemi nelze "osvobozovat"; takovou zemi lze jen okupovat. Protizákonně, brutálně, bezohledně; žádné "osvobození", ale agrese, žádná "záchrana", ale okupace.

Jsou to nepřijemné pravdy a lze se těžko divit tomu, že se okupantům nelíbí, že je nechtějí číst z asfaltu silnic, ze zdí domů, z lokomotiv na kolejích, z korb kamiónů, z milionů plakátů po celé zemi a dokonce, v nejednom případě, i z vlastních vozidel a jiné techniky. Nemohou však tuto pravdu sprovodit ze světa a nejméně pak tím, že pod samopaly naženou "domorodce" na silnici a násilím je nutí nápisy strhávat. To je metoda úplně odpovídající i podstatě věci: k jedné surovosti se řadí druhá.

Pravda, je zde cosi zvláštního na tomto případě, cosi, co si nemohou sami připustit, co si musí sami před sebou zastírat a zapírat. Jednají přece "v zájmu socialismu", přičhávají přece jako "třídní bratři", vykonávají "vznešenou internacionální povinnost". Je pro ně zcela nepřijatelné, aby byli srovnáváni s těmi, kteří tuto zemi stejně brutálním způsobem porobili před třemi desítkami let. Je pro ně zcela nepřijatelné, aby je někdo přirovnával třeba k Američanům ve Vietnamu.

Je to sice pro ně nepřijatelné, zuřivě se ohrazují, chrlí kilometry magnetofonových pásek ubohého ospravedlnování a tury papíru potíštěného nabubřelými frázemi, ale na podstatě věci nemohou nic změnit. Neboť 21. srpna nepřišli socialistické Československo osvobodit, ale zdeptat, nepřišli Čechy a Slováky zachraňovat, ale zotročovat. Není to proti tradici mnoha revolucí v dějinách: osvoboditelé se nejednou během doby měnili v utlačovatele. Je to ovšem proti smyslu a přirozenosti socialismu, proti smyslu a přirozenosti řádu, který měl odstranit nejen útisk tříd-

ni, ale i národnostní, nespravedlnost nejen národní, ale i mezinárodní.

Předpokládá pouze naprostý cynismus a úplnou morální a politickou otrlost, jestliže to, čeho se dopustili na Československu, troufají zvat "osvobozením".

Stačí rekapitulovat - stroze a stručně:

Tajně, ne jako vláda slušného státu, ale jako středověcí spiklenci, se za zády všech legálních orgánů tohoto státu dohodli s hrstkou zkompromitovaných politických mrtvol a fízlů, obávajících se trestu za účast na zločinech padesátých let, a když ve svých formálních kontaktech ještě pořád předstírali dialog, vtrhli do země násilím.

Gangstersky unesli předsedu legální vlády cizího suverenního státu, předsedu legálního parlamentu této země, prvního tajemníka vedoucí politické strany a znemožnili svobodu pohybu a akce hlavě státu, prezidentu republiky, nositeli nejvyššího vyznamenání jejich vlastní země.

Pošlapali všechny dohody, které je s touto zemí poutaly, a měli dost drzosti, aby k tomu tvrdili, že tak učinili právě ve jménu těchto dohod.

Surově obklíčili svými tanky a kulometry parlament této země, sídlo hlavy státu, sídlo vlády, vtrhli do sídel čelných kulturních a jiných institucí, během tří dnů zaplavili tuto malou zemi šestadvaceti vojenskými divizemi a půlmilionem vojáků, tisíci tanků a dokonce raketovými zbraněmi, které namířili i na naše hlavní město.

Zahnali do podzemí hlas této země, její tisk, rozhlas a televizi, a pokusili se jí vnutit odporné žvasty, navíc šířené z Berlína (1) urážlivou zkomoleninou naší řeči.

Ačkoli nás formálně váží spojenecké svazky, rozestavili kolem kasáren a zařízení našich ozbrojených sil své tanky a jejich hlavně namířili proti těm, kteří dosud byli jejich spojenci.

Nasadili metodu vojenského a policejního teroru, střílejí po dětech a drtí lidi pásy tanků, ničí vozovky a domy, nešetří ani nejcennější kulturní památky, jak o tom svědčí znetvořené průčelí Národního muzea.

Když narážejí na klid lidu, na zemi, která nenabízí ani



jeden důkaz na podporu nesmyslné záminky k agresí, spouští ze všech hlavní na jeden signál uprostřed noci nesmyslnou palbu - snad aby předstírali sami sobě, že se zde přece jen musí "bojovat".

Přivezli šem vybrané hrdlořezy své tajné policie, aby zatýkali politickou a kulturní elitu našeho národa, aby bylo snadnější uvést na scénu nové Moravce, nové kolaboranty.

Lze snad to vše nazývat "záchranou", lze snad to vše nazývat "osvobozením"?

V čem se to vlastně liší od 15. března 1939? Nejsou zde snad ekvivalenty všeho, co jsme už poznali? Wehrmachtu i gestapa, železa i krve? Bezpráví i zpučnosti, krutosti i bezohlednosti? Může na věci cokoli změnit ten fakt, že místo nepřátel nám toto dělají "přátelé", místo patentovaných agresorů spojenci, místo těch, které jsme čekali, prostě ti, které jsme takto nikdy nečekali?

Mohou od nás čekat, že ve svém odsouzení tohoto zločinu budeme my, vlastní jeho oběť, méně rozhodní, méně výmluvní než celý civilisovaný svět, který je odsuzuje?

Chceme poctivě rozlišovat mezi těmi, kteří nesou za zločinné rozhodnutí hlavní odpovědnost a těmi, kterým připadlo je provést a z nichž mnozí vůbec nevěděli, kde jsou, kam jedou, co provádějí. V takových situacích, jako je naše po 21. srpnu, avšak nebývá snadné takto dlouho rozlišovat. Mezinárodní soud už před více než dvaceti lety stanovil kolektivní odpovědnost německého národa, a zůstává pravdou, že "nejčestnější povinností vojáka je neuposlechnout zločinný rozkaz". Nelze nám, oběti agrese, předpisovat větší míru politické odpovědnosti za všechny důsledky okupace, než jakou nesou agresori. Můžeme se ve svých reakcích mýlit, ale na to máme v těchto chvílích svaté právo, protože se bráníme surovému mezinárodnímu zločinu. Ten však není a nemůže být kvalifikován jako omyl, nelze jej odvolat, nelze jej smýt.

Po pěti dnech jsme morálními vítězi. Krátkozraká reжіe agrese ostudně zkrachovala. Agresori narazili na tak jed- notný odpor obou národů naší země, že to nemá v dějinách

období. Zuřivě a bezvýsledně se hledají autoritativní kolaboranti, aby post festum dodali agresí zřání nějaké "legality". Prostě nejsou. Okupační armáda je zcela izolovaná, bezradná, totálně odmítnutá. V celé zemi zmizely orientační tabule, názvy ulic, čísla domů, štítky na dveřích, země je anonymní a němá. Zatykače a seznamy obětí se stávají bezcennými lejštry. Okupanti obsadili tiskárny, ale noviny vycházejí i několikrát za den a se svobodným obsahem, obsadili rozhlas, ale rozhlas svobodně vysílá, obsadili televizi, ale ani tu neumlčeli. Okupace byla již v těchto prvních dnech politicky poražena, poražena morálně a psychologicky, poražena a zesměšněna před celým světem. Centrálním výrazem této porážky je především to, že přes všechny výmysly o kontrarevoluci a o rozkladu socialistického zřizení v Československu prokázala svou obrovskou životnost právě komunistická strana, která se z vůle lidu celé země znovu v této osudové chvíli postavila do čela národního odporu, do čela boje za socialismus a za státní a národní nezávislost.

Těžko můžeme doufat, že po zákeřnosti a brutalitě, kterou tento agresor ukázal 21. srpna, dojde brzy k příznivému obratu. Dobrodružná, protisocialistická, agresivní politika Břežněvovy skupiny v čele KSSS však nemá budoucnost. Je v hlubokém rozperu se samotnými objektivními zájmy Sovětského svazu a sovětského lidu a tento rozper jí dříve či později pohltí. Do této doby musíme vytrvat, musíme překonat tuto těžkou krizi, musíme obhájit svou pravdu s minimálními oběťmi a s maximální rozhodností. Kompromis je nemožný: nemůžeme ztratit víc, než kolik jsme ztratili, nabídnout víc, než kolik nám ukradli. Na naší straně jsou sympatie celého civilizovaného světa, na naší straně je pravda a právo, na naší straně je budoucnost.

(Reportér, č.35, 26. 8. 1968.)

#### Jak zdecimovat nepřítel

V pátek, čtvrtý den násilné okupace Československa, začalo střídáním stráží. Během posledních dvadesátihodin

hodin se valí ze všech stran čerstvé jednotky, které by nahradily morálně zdecimované a unavené divise Varšavského paktu. Pouhé čtyři dny stačily k tomu, aby dvě stě tisíc sovětských, východoněmeckých, polských, bulharských a maďarských vojáků zůstalo sice na svých pozicích a u svých zbraní, ale velitelé okupantů pochopili, že reakce, bystrost a ostražitost, ale i rozvaha jsou narušeny. Není divu. Falešně informováni přijeli do země, kterou osvobozovali jejich otčové, a na každém kroku se setkali s odporem, k němuž není zapotřebí nejmodernější techniky a plánů, které vymýšlejí jejich generálové. Vjeli do měst a vesnic, kde jim lidé vysvětlovali - na základě lidových kursů ruštiny - v jejich rodném jazyce, že přijeli neví-tání, že je nikdo nevolal, že tu není kontrarevoluce, že tu nejsou západoněmečtí revanšisté. Mohli si přečíst desítky hesel, která je nabádala k návratu domů. Pokud si to silou svých zbraní nevynutili, nikdo jim nedal jídlo a nepodal vodu. Lid se k nim obracel zády. Tento spontánní projev odporu Čechoslováků bez zbraní rozložil morálně po zuby ozbrojené jednotky okupantů. Na takový plán by nepřišel žádný generální štáb světa. To se zrodilo v hlavách čtrnácti milionů Čechů a Slováků, kteří odmítají nezvané hosty a tímto psychologickým odporem ukázaly, že lze rozumně a v klidu čelit i nejmocnější armádě. To si generálové v Kremlu nepomysleli!

(Lidová demokracie, VIII. zvláštní vydání, 26. 8. 1968.)

#### Jaké podmínky

Ve všech zemích světa platí zákon, že podpis na dokumentu vynucený zbraní je neplatný a ten, na němž byl vynucen, jej nemusí dodržovat. Ostatně, v tomto smyslu navrhla rezoluci v OSN i naše delegace a tento požadavek byl součástí širšího návrhu ČSSR na posledním zasedání VS OSN, kde byl také přijat.

Jestliže by k vám v noci vtrhl lupič, zranil vás a donutil s pistolí v ruce k podpisu, že mu dobrovolně vydáte svůj majetek, má tento podpis význam pouze po tu dobu, kdy stojíte před napřaženou zbraní. Naši představitelé v

Moskvě jsou přesně ve stejné situaci. Oba naše národy stojí zraněné před hlavními tanků. Svoboda s Dubčekem a Černíkem v Moskvě jsou již několik dní bez informací o situaci u nás. Zatímco jednají, střelba u nás pokračuje.

Prvá podmínka Moskvy o umístění sovětských jednotek na našem území je nepřijatelná, protože tím by zde zůstávala neustále napřažená zbraň. Bylo by možno ji přijmout v případě, že by moskevský vojenský okruh byl po stejnou dobu obsazen výlučně čs. vojenskými jednotkami.

Druhá podmínka má zabránit agitaci proti SSSR. Je plně přijatelná, protože výsledky takové agitace proti SSSR, jakou provedl Kreml obsazením Československa se nedají vůbec srovnat s výsledky agitací těch nejkrásnějších pravicových organizací na Západě. Agitaci proti sobě si provedla Moskva již sama; doplnil bych tuto podmínku jenom tímto dodatkem: čs. představitelé se zavazují, že budou vždy dbát na to, aby se psala a říkala o SSSR jen a jen pravda. A žádat totéž od L. Brežněva.

Třetí, nepřijatelnou podmínkou, požadující znovuzavedení cenzury, se všech pět zemí přiznává, že tato cenzura u nich existuje a všichni již dobře známe, co to znamená. Stokrát opakovaná lež se stává pravdou. TASS si vymyslí zprávu, která koluje po všech pěti zemích a v jejich tisku, rozhlase, televizi se do omrzení opakuje, aby se čtenářům a posluchačům vryla do paměti. Děkujeme, ale cenzuru, zvláště takovouhle, přijmout nemůžeme.

Čtvrtá podmínka na nás žádá vzdát se nároku na neutralitu a zůstat ve Varšavské smlouvě. Volání po neutralitě u nás vzniklo především ve chvíli, kdy Varšavská smlouva byla agresí de facto roztrhána a kdy náš lid najednou uviděl, že mu místo nezávislosti zajišťuje - okupaci. Ideální by bylo, kdyby všechny státy na světě byly neutrální a vojáky propustily do civilu. Naše armáda, která k počtu obyvatel je jednou z největších na světě, nebyla po dobu padesátiletého trvání republiky dosud použita. Naš stát je tak malý a na tak exponovaném místě v Evropě, že ani v budoucnu, pokud bude existovat toto mocenské rozdělení světa, si nemůžeme dělat žádné iluze. Proto je nezbytné

s touto podmínkou souhlasit. Ale i pro ni platí, to, co jsme napsali v úvodu.

Přijetí našich podmínek by však Kremlu nemělo dělat těžkosti. Tak jako tak byli donuceni jednat s legálními představiteli našeho státu a již tím, že s nimi jednájí, uznávají naši prvou a druhou podmínku.

Okupanti by zřejmě chtěli nasadit do vlády povolné politiky. Ale přesto ani šestý den okupace není vytvořena kolaborantská vláda. Naopak by spíše mělo být samozřejmým, aby vlády, které se zkompromitovaly dobrodružným tažením proti ČSSR, odstoupily.

Třetí podmínku bychom doplnili o to, aby samy naše orgány dohlížely na úplný a přesně v termínech stanovený odchod okupačních vojsk. Na sliby a smlouvy se po posledních zkušenostech nemůžeme spolehnout. Máme ještě na paměti rychlost, s jakou si balili fídlátka sovětští spojaři a opraváři na červencovém štábním cvičení u nás. Jestliže Moskva dovedla zařídit, že okupační jednotky obsadily naše území přes noc, dovede jistě zařídit i stejně rychlý odchod.

Postrádáme však mj. i nutnost náhrady škod způsobených okupací. Fond republiky, na který všichni přispívali, byl promarněn během prvních hodin okupace.

Nejdůležitější podmínkou je odchod okupačních jednotek. Dokud zde jsou cizí vojáci, nejsou naše jednání rovnoprávná. Svoboda, suverenita, socialismus - to jsou naše podmínky.

(Mladá fronta, 26. 8. 1968.)

#### Odmítáme vaše provolání

k občanům Čs. socialistické republiky, odmítáme prohlášení vlád Bulharské lidové republiky, Maďarské lidové republiky, Německé demokratické republiky, Polské lidové republiky, Svazu sovětských socialistických republik z 24. srpna. Oslovujete nás "bratři" a "drazí soudruzi", ale text prohlášení rozhazují tíž vaši vojáci z palub vrtulníků, z tanků a z obrněných transportérů, kteří včera i dnes proti

"vaším bratrům a soudruhům" střílejí ze samopalů, kulometů, děl ...

Vaše prohlášení nemůžeme chápat jinak, než jako pokus vlád pěti zemí, které se dopustily nesmyslné ozbrojené intervence do výhradně našich vnitřních věcí a pášou tak zločin proti ideám socialistického internacionalismu - přikrýt svůj postup demagogií.

Okupační vojska vašich zemí k nám nepřišla na žádost legálních představitelů naší komunistické strany a našeho socialistického státu. Nepřišla v souladu s dohodami z Černé a z Bratislavy. Nepřišla hájit socialismus a zabezpečit pokračování té politiky naší KSČ, kterou vyjádřil leden. Nepřišla hájit svobodu a nezávislost naší vlasti před vnitřní kontrarevolucí a imperialistickým nepřáteli.

Všechna tato tvrzení jsou v naprostém rozperu s fakty a pravdou. Slouží především k dezinformaci lidu zemí pěti signatářů, ale lid Československa, adresát vašeho prohlášení jim neuvěří, protože zná pravdu z vlastní zkušenosti. Ví, že jsou nepravdivá i vaše tvrzení o tom, že prý řada našich politiků ve vedení strany a státu napomáhala kontrarevolučním tendencím k vyvolávání chaosu, přípravě k tomu, aby Československo bylo vyrváno ze společenství socialistických států.

Je to právě vaše ozbrojená agresivní okupantská působnost v naší vlasti, která plní objektivně kontrarevoluční úlohu, neboť způsobuje nenapravitelné škody autoritě idejí socialismu v naší zemi a v celém světě!

Povšimnili jsme si dobře, že na rozdíl od původní vaší formulace z 21. srpna, kdy jste prohlašovali, že vaše vojska opustí ČSSR ihned, jakmile prý naše "ústavní a stranické orgány zjistí, že další přítomnost spojeneckých vojsk je zbytečná", nyní prohlašujete: "tato vojska opustí vaše území po překonání stavu ohrožení svobody a nezávislosti Československa". Avšak stav ohrožení naší svobody a nezávislosti vytváří jedině přítomnost vašich vojsk na našem území. Varujeme Vás! Chcete-li svým prohlášením říci, že jste připraveni zůstat v naší zemi nadlouho, pak



naš lid zahrne opovržením a nenávisí nejenom vaše okupantská vojska!  
Ještě je čas začít s nápravou tragické chyby! Ale je nejvyšší čas!

(Rudé právo, 26.8.1968.)

### Jediná cesta

"První den jsme byli jediná nemocnice s volným přístupem". Doc. MUDr. Korčák je ve Vinohradské nemocnici šestý den stejně jako všichni ostatní. Vypadá svěží a čerstvý a to nemůžeme pochopit. Vždyť: "Ve středu jsme přijali 69 raněných. Byla to zranění projektilová - průstřely a zástřely, střepinová poranění útočným granátem, střepinové zástřely tankových roztržených granátů - a to jsou velmi těžká a hluboká zranění. Zástřely do břicha, do krku, do hrudníku, tříštivé zlomeniny končetin".

Ze 69 je dnes na chirurgii 24 zraněných, na plastické chirurgii leží pět pacientů. Z 69 čtyři nežijí.

Zranění jsou převážně mladí lidé. Starší žena, která bydlí na Václavském náměstí, se šla s manželem podívat k rozhlasu, a v tu chvíli to začalo. Manžel ji chránil kabátem, má utrženou přední část pravého chodidla. Ona má roztráštěnou kost pravého bérce a střepinové zástřely do obou očí. "Vidím!" vykřikla ve chvíli, kdy jí do osleplých očí namířilo prudké světlo reflektorů Armádního filmu. "Jsme zvyklí na hodně, to už je naše řemeslo - ale to byl šok i pro nás".

U lůžek každého zraněného voní překrásné karafiáty, mečíky, astry, dar pražských zahradnictví. K mladému muži s roztráštěnou nohou přišel na návštěvu tatínek. Železničář. A vypráví: K vlaku, který veze přístroje k rušení našich legálních vysílačů. "Řeknu vám upřímně, ten vlak se měl zdržet už od Čierné. Nebyl ale nápadný ničím jiným než svou krátkostí - jen osm vagonů. Nejdřív jsme ho chtěli shodit z tratě, ale to by mohlo mít strašné následky. U Olomouce vjel před vlak s nákladní soupravou. Přetrhl ji na tři kusy a spravovalo se to čtyři hodiny. Přesně podle všech předpisů. Pak jsem se zhroutil. V tu chvíli se obje-

vily polské helikoptéry. Další opravář pracoval další čtyři hodiny. Pak se te hnulo do Třebové a dál při stálém opravování jen do Chocně. Odtud jsme je chtěli dirigovat do Polska, ale to už měli mapy. Začali také spěchat, protože už snědli všechno, co měli ve svých dvou salonních vozech. Před Moravany jsme shodili troleje, vlak se do nich zamotal. Ani dvě čtyři opravářů to ne a ne dát do kupy. Rusové už byli nervózní. Chtěli, aby mašina jela na baterii a těžko jim bylo pochopit, že to nejde, když různá zařízení fungovala. V Pardubicích chtěli páru, ale řekli jsme jim, že tohle je elektrifikovaná trať. V Přelouči byly rozmontované kolejničky, pak shozená trolej, dál chtěli jet jenom přes Hradec. Ve Stéblově opět shozená trolej, je tam jednokolejka, a tak se nedalo nic dělat. Rozhodně ne rychle. Šest sovětských vrtulníků s sebou sebralo jako rukojmí naše dispečery. Natlačili jsme před ně 15 nákladních vlaků, a to nemůže žádné pražské nádraží přijmout ... Odsákaly to naše vlaky, všechno se tak zdrželo, že já jsem přijel do Kolína s úplně prázdným osobákem. Teď je to někde v Lysé nad Labem ... Taková švejkovina nemůže ale trvat věčně".

V nemocničních pokojích voní květiny, asi nejenom v této budově. Do Vinohradské nemocnice přišel kolega ze Zemědělek a předává smutnou štafetu zpráv: v nemocnici na Františku je 7 raněných. Jeden průstřel lebky, jiný má sklem přeřezané tepny na ruku, další průstřel ruky a ledviny, ostatní jsou průstřely okončetin. Na Františku byl jediný mrtvý. Jmenoval se Semjonovič a byl to sovětský voják. Jeho smrt byla stejně bizarní jako všechno: ze samopalu, který měl zavěšený na rameni, všla dávka. Hladský průstřel sedacího svalů. Jeho ozbrojení bratři - tak zřejmě zněl jejich rozkaz - odpověděli na výstřel jednoznačně: rozstříleli ho jako řešeto.

Je šestý den okupace. Praha má 314 zraněných, 110 jich leží v nemocnicích. 22 mrtvých. Lékaři mají novou zkušenost. Zkušenost s válečnou chirurgií.

"V této situaci je hlavním úkolem zachovat skutečně prin-

cipy zájmu o člověka a podřídít tomuto zájmu v každém slova smyslu veškeré přítomné i budoucí obtíže. A to je klíč k tomu, abychom si udrželi smysl a úroveň své práce", řekl nám na odchodu jeden z lékařů. Domníváme se, že to je skutečně jediná cesta. Pro všechny.

(Politika 3, 27.8.1968.)

Jménem všech učitelů a studentů stavební fakulty ČVUT v Praze odsuzujeme věrolomnou okupaci ČSSR a žádáme:

- 1/ Okamžitý odchod všech okupačních armád z území ČSSR,
- 2/ Okamžité propuštění a návrat všech nezákonně internovaných občanů ČSSR.
- 3/ Umožnění svobodné práce orgánů legálně zvolených československým lidem.

Považujeme jednání v Moskvě za záměrně protahované a máme obavy o objektivitu informovanosti našich legálně zvolených představitelů o současné situaci v naší vlasti. Protože okupační vojska nepřerušila po dobu jednání své násilné akce, považujeme podmínky jednání za ponižující a nedůstojné. Žádáme proto přerušení jednání a okamžitý návrat všech členů představitelů: Svobody, Dubčeka, Černíka, Smrkovského do naší vlasti. Dvojnásobně poučení následky jednání z nedávné doby, žádáme naší vládu, aby další jednání byla vedena jen na našem území nebo neutrálním, za využití možnosti přítomnosti pozorovatele OSN.

Vyzýváme studenty a absolventy všech vysokých škol v ČSSR, aby se připojili k naší výzvě, podporovali naše legální představitel a nepřipustili využití svých vědomostí a schopností ve prospěch okupantů a kolaborantů.

Vyzýváme všech<sup>ty</sup> studenty, kteří jsou mimo území ČSSR, aby tuto naši výzvu rozšiřovali v zahraničí a žádali o podporu všechny organizace a pokrokové lidi světa.

V Praze 26.8.1968

Učitelé a studenti fakulty stavební  
ČVUT v Praze.

#### Prohlášení zaměstnanců n.p. Mír

Zaměstnanci tiskařských závodů národního podniku Mír co

nejostřeji protestují proti násilnému přerušení výroby a obsazení svých závodů okupační armádou. Denně nám vzniká obrovská ztráta a je nám znemožněno informovat v plném rozsahu naše občany pravidelnými zprávami. Chceme svobodně pracovat!

Žádáme ústřední výbor naší strany, Národní shromáždění a vládu naší republiky, aby okamžitě zajistily bezpečný návrat naší delegace z Moskvy. Prodlužování pobytu v Moskvě nepřispívá ke klidu našich občanů a nasvědčuje, že ze strany okupantů se projevuje neústupnost. Při jeďte, i když se nedohodnete! Nechceme žádný kompromis!

Z důvodů zrahy Německé demokratické republiky a připojení se k okupaci přerušujeme smlouvu o přátelství s podnikem Viktoria z Heidenau. Vyzýváme naše přátele z tohoto podniku, kteří při návštěvě našich závodů velmi sympatizovali s naším politickým vývojem, aby protestovali proti účasti armády Německé demokratické republiky na okupaci Československa.

Znovu žádáme:

1. Okamžitý odchod okupační armády z naší republiky.
2. Okamžité propuštění internovaných našich představitelů.
3. Okamžité zastavení vraždění nevinných občanů a propuštění všech zatčených osob.
4. Náhradu všech škod napáchaných okupací.
5. Pokračování v našem polednovém politickém vývoji založeném na svobodě slova a tisku a demokracii.

Slibujeme, že nepodlehne jakémukoliv nátlaku a odsuzujeme hrstku kolaborantů.

Nechť žije Československá socialistická republika!

Nechť v nejbližší době je opět svobodná!

(Zemědělské noviny, 27.8.1968.)

#### Neutralita?

Vojenskou okupací Československa socialistickými státy byla pošlapána nezávislost Československa, základní zásady jeho zahraničně politické orientace. Československo s aktem tak hrubé agrese ze strany svých bývalých přátel nepočítalo,

nebylo na ni připraveno. I lidé, kteří se hlouběji zabývali problematikou vztahů mezi socialistickými státy, něco podobného nepředpokládali. Nikoli proto, že by si snad dělali iluze o zahraniční politice SSSR, ale vzhledem k důsledkům vojenského zásahu v ČSSR pro světový vývoj, světové komunistické hnutí a zvláště pak pro vývoj světového socialismu. Nicméně obavy z důsledků československé cesty k socialismu na vývoj některých socialistických států převážily nad hlasem rozumu, nad politickým realismem. Proto dnes SSSR svou vlastní vinou stojí na prahu jako představitel nejhrubšího aktu agrese, s nímž jsme se mohli setkat v dějinách mezinárodních vztahů. Aktu agrese vůči zemi, která ve svých poválečných dějinách a ve svém polednovém vývoji více než kdo jiný usilovala o rozvoj přátelských vztahů s SSSR a socialistickými státy, o vzájemné pochopení. Tím hlubší je však vliv vojenské okupace se strany socialistických "přátel" na politické myšlení národů našich zemí, které jsou nuceny revidovat představy a ideje ještě donedávna pokládané za ne-dotknutelné. Stanovisko naší veřejnosti, vyjádřené s takovou rozhodností a jednotou, již ovlivnilo politiku Československa, představovanou jejími legálními představiteli, a bude ji nesporně ovlivňovat i v budoucnosti. To je nutný důsledek agresivního aktu ze strany SSSR a některých dalších socialistických států, jedna z těch nových realit, s nimiž je a bude nutno počítat. Požadavek neutrality, jenž je dnes tak často vyslovován, vyjadřuje onen hluboký obrat v myšlení naší veřejnosti. Neutralitu žádné malé země nelze ale zajistit samotným vyhlášením neutrality. Tento požadavek je ukvapený a bude okupanty jenom zneužíván. Potřeba současné situace je nutno vyjádřit především rozhodným požadavkem obnovy plné nezávislosti a svrchovanosti naší země. Jako základní požadavek to znamená především odchod cizích vojsk. I když je dnes těžko říci, jak bude potom konkrétně vypadat mezinárodně politické postavení Československa a jaké budou podmínky a možnosti jeho zahraniční politiky je jisté již v této chvíli jedno: že to bude socialistická zahraniční politika, vyjadřující důsledně potřeby a zájmy

našich národů v nově vytvořené situaci.

(Politika 2, 26.8.1968.)

#### Desatero

1. nevím
2. neznám
3. nepovím
4. nemám
5. neumím
6. nedám
7. nemohu
8. neprodám
9. neukážu
10. neudělám

(Večerní Praha, 26.8.1968.)

#### Všem čtenářům Rudého práva!

Všem komu je drahé socialistické Československo

Po několikadenní přestávce vyvolané všeobecně známými příčinami, čtenáři Rudého práva znovu dostávají do rukou svůj deník, orgán Ústředního výboru Komunistické strany Československa.

Rudé právo zůstává věrno svým tradicím revolučního komunistického tisku, zůstává věrno ideám marxismu-leninismu, zůstává věrno principům proletářského internacionalismu a socialistického vlastenectví.

Jsem orgánem oficiálně zvoleného ÚV, na čele kterého stojí jeho první tajemník ÚV soudruh Alexandr Dubček. Náš orgán nemá naprosto nic společného s ústředním výborem, který byl vytvořen na tak zvaném mimořádném XIV. sjezdu, jehož svolání a průběh představují řetěz porušení nejelementárnějších norem vnitrostranické demokracie, základních podmínek práce sjezdu.

Naší politickou platformou je důsledná realizace politické linie, jež osnovou jsou usnesení lednového pléna ÚV KSČ a Akční program strany. V jejím praktickém uskutečňování budeme vycházet z usnesení přijatých na květnovém plenár-



ním zasedání ústředního výboru. Hodnocení pohybu společenských sil, které bylo provedeno na tomto plénu, bylo plně potvrzeno dalším vývojem.

To znamená, že budeme rozhodně vystupovat proti všem tendencím a pokusům o návrat předlednového období a jeho právem odsouzených metod a praktik. Nepřipustíme, aby se do politického života vrátili lidé zdiskreditovaní před stranou i lidem, kteří nesou odpovědnost za chyby a deformace minulosti.

Budeme nesmiřitelní v boji proti pravým antisocialistickým silám a kontrarevolučním živlům, které využily proces demokracie naší společnosti k útokům na základy socialismu v naší zemi. Povedeme co nejrozhodnější boj proti nositelům revizionismu, kteří se soustředili na ideologické a organizační fožbití strany.

V těchto dnech, v mimořádně složité situaci, napjaté atmosféře chceme co nejvíce přispět k postupné všestranné konsolidaci a uklidnění. Chápeme, že je to nesmírně složitá úloha. Její plný úspěch závisí především na skutečně pravdivém, objektivním informování občanů, které umožní převážné většině socialismu oddaných lidí prohlédnout falešnou hru a pochopit reálné nebezpečí, které vážně ohrožuje základní zájmy pracujících. Její úspěch závisí na vysoké zodpovědnosti stranických, státních a hospodářských orgánů při normalisaci životních a pracovních podmínek. V Rudém právu tomu chceme napomáhat ze všech sil. Taková je, podle našeho názoru, cesta pro vytvoření podmínek, které umožní odchod vojsk spojeneckých zemí bez rizika ohrožení socialismu v naší zemi.

Bez ohledu na těžké pracovní podmínky budeme se v redakci snažit, aby naše noviny vycházely pravidelně, budeme se snažit, aby naši čtenáři byli pravdivě a rychle informováni. Jsme připraveni zúčastnit se svým podílem na překonávání překážek a organizačním upevněním naší strany, v posílení její vedoucí úlohy, v zabezpečení dalšího úspěšného rozvoje socialismu v naší Československé socialistické republice.

Redakční rada Rudého práva

(Rudé právo, 26.8.1968.) /nelegální/

#### "XIV. mimořádný sjezd" - neslýchané porušení stanov

Tak zvaný "Ústřední výbor" zvolený tzv. "XIV. mimořádným sjezdem" prohlásil, že je "jediným právoplatným vedoucím orgánem strany v období mezi zasedáními sjezdu a žádá všechny nižší stranické orgány, aby se ve své činnosti řídily výhradně pokyny tohoto legálního ÚV a jeho předsednictva". Tento bezpříkladný podvod, stejně nehorázný, jako celé svolání a organizování ilegální frašky se XIV. mimořádným sjezdem je obsažen v komuniké z I. zasedání tohoto podivného, nelegálního stranického orgánu. V této souvislosti je třeba říci jasně a bez kompromisu: svolat sjezd, rušit mandáty dosavadního ÚV strany a ÚKRR, volit nový ústřední výbor, přijímat výzvy, schvalovat dopisy, rezoluce a dokonce si usurpovat právo na "řízení strany" je činnost protistranická, ilegální, činnost v naprostém rozporu se stanovami strany a jako taková bude posuzována a odsouzena.

V čem spočívá toto v historii naší strany nevídané a neslýchané porušení stanov strany?

1. Právoplatně zvolený a mandátu dosud nezbavený ÚV rozhodl svolat sjezd na 9. září 1968 a podle platných stanov jediné jemu příslušelo právo toto datum změnit. Nikdo jiný k tomu oprávněn nebyl a dosud není.

2. Samozvaně o svolání mimořádného sjezdu rozhodl Městský výbor v Praze, který tím sám sebe povýšil na Ústřední výbor, přestože ÚV KSČ měl plnou možnost otázky data svolání sjezdu posoudit a rozhodnout. Městský výbor v Praze tím hrubě porušil stanovy strany a jeho činnost je třeba hodnotit jako protistranickou.

3. Třetina právoplatně zvolených delegátů sjezdu neměla možnost se sjezdu zúčastnit, protože nevěděli ani o jeho svolání ani o místě konání. Sjezdu se nemohla zúčastnit řada delegátů ze vzdálenějších českých krajů, z Moravy a delegátů ze Slovenska se sjezdu nezúčastnili vůbec. Sjezd proto neměl právo zasedat, a už vůbec ne rozhodovat o celostátních otázkách, nemluvě již o tom, že vůbec neměl

právo volit nový ústřední výbor a ústřední kontrolní a revizní komisi KSČ.

4. Dokumenty, o kterých tzv. XIV. mimořádný sjezd rokoval nebyly posouzeny a schváleny právoplatně zvoleným a mandátní dosud nezbaveným ÚV.

5. Na XIII. sjezdu strany legálně zvolený ÚV neměl možnost informovat sjezd o situaci v zemi, která výústila až v nutnost příchodu vojsk varšavské smlouvy do naší vlasti.

To vše je důkazem, že tzv. "XIV. mimořádný sjezd" nebyl svolán právoplatně, stanovám odpovídajícím způsobem a že v současných složitých podmínkách naprosto nemohl splnit svoji úlohu. Jeho jednání, jakož i volba nových orgánů strany bylo protistranické a nelze je považovat za právoplatné.

O svolání XIV. sjezdu KSČ v novém termínu může a musí rozhodnout jedině právoplatný Ústřední výbor KSČ volený na XIII. sjezdu strany.

Tento orgán nemůže nahradit nikdo, tím méně extremistické, ultrapravicové síly, které rozložily Městský výbor strany v Praze, které se povýšily do funkce Ústředního výboru a znovu, jako již bezpočtukrát předtím dokázali, že právě ti, kdož mají plná ústa humanismu, obrody a demokracie, demokracii rychle odloží, když se jim přestane hodit.

(Rudé právo, 26.8.1968.) /nelegální/

## ÚTERÝ 27. SRPNA

7.25 hod. Čs. rozhlas: Podle zprávy z Moskvy jednání skončilo. Delegace se vrací do Prahy.

7.30 hod. Čs. rozhlas vysílal výzvu, aby opět v devět hodin se na 15 minut rozezvučely všechny zvony a sirény.

7.40 hod. Čs. rozhlas: Vedení Ústřední rady odborů vyzývá všechny závodní organizace ROH a stávkové výbory, aby permanentně zasedaly.

7.45 hod. Čs. rozhlas vysílal informaci svého spolupracovníka, který právě procházel Prahou. Značná část těžké techniky okupantů opustila střed Prahy, ministerstvo národní obrany, Chotkovu silnici, přístupové cesty ke Klárovu; rovněž mosty jsou opět volné.

8.05 hod. Zpráva Čs. rozhlasu: Dnes ráno v časných hodinách se vrátila naše delegace z Moskvy.

8.10 hod. Čs. rozhlas: Kladenská třída a okolí je již po dva dny obsypané Pražany, čekajícími naši delegaci.

8.15 hod. Čs. rozhlas vysílal záznam rozhovoru se Smrkovským po příletu z magnetofonového pásku. - "Těžko se mi mluví. Skláním se prostřednictvím rozhlasu před národem, který tolik dokázal. Vrátili jsme se všichni. Kriegel také." Neví v jakém pořadí, ale bude mluvit Svoboda, Dubček, Černík a on.

8.22 hod. Zahájení pokračování 85. mimořádné schůze předsednictva NS.

Z programu: Vyjádřena nespokojenost s postupem vlády, která NS netlumočila zprávu o svolnění budovy předsednictva vlády a o ukončení rozhovorů v Moskvě; informace o telefonátu s J. Smrkovským. (Materiály NS.)

10.37 hod. Zahájeno pokračování mimořádné 26. schůze pléna NS (přerušeno v 11,13 hod.) Schůzi řídil s. Smrkovský. Program: uvítání s. Smrkovského, informační projev s. Smrkovského o jednání v Moskvě. (Materiály NS.)